Глава (сам) 1) Върхнината част на тялото на кое да е животно: една стомна со седум дупки-тури вода не течит. (глава). Седум дупки в'една грудка. (глава) Гатанки. Сека глава свой чин носи. Ч. 137. Маха с'глава, глива, живува. Кога ти глава. 2) Чин, чин, глава, мисли; глава на тогоз чо вика; 3) началник, главатар, старешина. Мъгрчи е глава на грета. Христос е глава на цръквата. 4) Върхът, корубата куба то на секоя черква: Черква без глава или без глава, с'три или пет кубета. 5) ~~на~~, начавк или на животно за вещ да чук: по гроб на добитек на глава; харич — по 15, по 20 и по 20 гроша на глава. Пк. 43. 6) Живот; Дошло му до главата ще тегли; имала глава да тегли; много ще му тегли главата. — Пуста глава Бергева, каравирит не бе высина, сега и каравирит ще носи. Посл. 7) За постелка та или въз главница та на болний: Баща му седи до глава, Майка му седи над глава. 8) ~~Висшет или~~ Върхът на зъбите: Секий зъбси има глава, покрита с'бела стъкловина (емаята) Л.Д. 1874 р. в. 1. 9) Върхот, ~~с~~ръгчка, зка от треска, или вещ которе, то вяло: Трева от растение мотеят на мотовилка и съставят само от избросени пишки вързани на глави от изкопко четалници. Пк. 84. Гръсетъ ги мъчат т.е. Секвт ги жарбелица, и ги вкрфят на глави или то вяла. Пк. 83. 10) Гранки, от дъсчения, ~~в~~ ~~основа~~ =на главите или платно то, шеякът, абата, на колко главите е бървото; на колко глави е разделена книгата или списанието. 11) Луковица, почетен корен на едно растение: Една глава лук; лукова глава, главите на бръдъчет и на голям лук. 12) Изворът, началото на една чешма или река: Тия води от главата тос. Доспата глава на р. Драва. Л.Д. 1872 р. 211. 13) Положение, почетно място, начело: седи на глава, на първо място; тури са на глава на войската. 14) Бъркотия, не уредност, не естествен ред: хванал едно за глава, друго за крака и кара, а че искарва ли се тъй. 15) Столче, свъриване благополучно в'предприятие или в'борба: С'него ти не можеш искара на глава или не се ми урашисвай; той много загази че ди видиш как ще искара на глава. 16) Тъмнота в'отношение на мъдре и води: Пусна'я на глава (водата) начално, на водата; 17) Не расчитано, не обмислено ударил я на глава, т.е. изпусна и крайчета на работата че вкрви на своя дъто иде. 18) Ястреб, грифа; Кръгли знаци на главата си. Заме, горчотия: Дигнали кръгите на главата си. 20) Главобол: Билье за глава. Д. 37. 21) Инсо Кръгло, комическо: Една глава захар, колко шкар. 22) Косите на главата: Отрязал си главата.

В'съчетавачка с'предложити (предко и предв) ~~с'предвка~~ Стока имаше предко глава, М. 45, твърдо много, без мъдро, точка и предв глави. Не завивай предв глава; това мимия предв глава; слъгте се предв глава, безмъдро, преувеличено. Предв глава бихме се сдви решетъ Л.Д. 1869. р. 152.

В'сложение с'други думи: 1) На своя глави, сам от себе си, самостоятелно: отвори ~~своя~~ дюкян за работа на своя глава. Л.Д. 1873 р. 215. И само гледи на глава си вкарат сватбарски обичаи. Ч. 77. 2) На първите глави, още в начало; второсъ се редили и заварили ги так с'първите глави, как. Витоши были от тонатрвд, безгрижни, немарливи, нетрижливи. 3) Аз тука чева не чем лукова глава, нищо незначително, нищо и никакво.

Я добив да си добия, я глава да си затрия. Ч. 35
Сека му глави так.

Неда болка лежи над глава и млада тъгъ. Д. 50

На чело, на първо място: хвати се на хоро, на хоро на глава. Пк. 43.

на такъ'та, която съставя платъ, или разпределението на всяка книга по съдържанието: ~~[illegible]~~ Първо се дели на глави, то 10 реда на глава; Пк. 85 ~~[illegible]~~ и нищелите считат половин глава, като 1 френт 30 гроша, цела глава 60 гроша, голяма глава 120 гроша. Сторед словаш'та на главите бивали тъкъ'та, за това добре расчитвати главите и в'мъстаяването и в'словаването. Сека глава вкрфат реодно по-слъ главите на гренк Л. Ф. С. на кол=

За главата си да помислиш, казват кога кубе вие.
Да гълъбе кесметъ му в'главата,
Бъчеля го в'главата, ударило в'главата
Бъделя мъчалъ в'главата

БЪЛГАРСКИ АРХИВ